

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Előfizetési ára egész évre 20 P,
VII., Király-u. 43. Tel. J. 428-41. félévre 10. P. Postatakarék. cseksz. 16760

Dr. Hevesi Ferencnek Pestre kell jönni...!

Irta: Dr. KLÁR ZOLTÁN.

Egy hetilap legutóbbi számában olyan eseményről ad hirt, amely bennünket igen közelről érint. Azt írja ugyanis, hogy a legközelebbi jövőre tervbe vették illetékesek *Hevesi Ferenc dr.* székesfehérvári főrabbinak Budapestre való felhozatalát.

Engedjessék meg nekem, hogy ehhez a kérdéshez néhány megjegyzést fűzzek.

Hónapok óta hallok suttogni zsidó hitközségi berkekben arról, hogy fel kellene hozni Hevesi Ferenc főrabbit. — Ennek azonban, mint mondták — az a nagy nehézsége van, hogy Ő a vezető-főrabbi — *Hevesi Simon*-nak fia és így igen sok félreértésnek lenne kútforrása, ha figyelembe vesszük azt, hogy mily sokan vágyódnak a pesti rabbi díszes és legnagyobb kitüntetését jelentő stallumára. — Ennek ellensúlyozására később azon ötlet született meg, hogy egy másik ifju papot is hozzanak fel vidékről, akkor legalább ki lesz védve a nepotizmus látszata.

Mindezen tervezgetések bizalmas baráti beszélgetésekben nyilvánultak csak meg; most azonban ime, egy nem felekezeti lapban is megjelent, amelyről tehát nekünk nem csak illik, de kell is beszélni.

Tizenegyedik esztendeje tart már a magyar zsidóság válság szaka. Tizenegy év után végre ott tartunk, hogy egy komoly akció indul meg *Hajdu Marcell* alelnök részéről az u. n. gazdasági antiszemitizmus leküzdésére. Bár fenntartom magamnak a jogot, hogy ezzel az akcióval is máskor bővebben foglalkozzam, most csak annyit vagyok bátor megjegyezni,

hogy hosszú az út még odáig, amíg ez úton segítségére tudunk lenni annak a korosztálynak, amely ezalatt az idő alatt gyermekorból férfivá nőtt fel. Most kezdenek foglalkozni a fiatal-sággal, akik ez alatt az idő alatt a szenvedések özönében nagyon is megöregedtek. Azzal az ifjúsággal, amely már most is, nem csak tartalékját, hanem zömét — *kombattáns erejét* — képezi a magyar zsidóságnak. Akinek hová való fordulása a magyar zsidóság *renaissancát*, avagy *megsemmisülését* jelenti. Akinek szava eddig csak jajszó volt és hangja csak kérő sirám a Hitközségek hatalmas intézői felé. — Akiknek várni kell, míg mathuzsalemi kort érnek el, hogy ők is beleszólhassanak a hitélet és önmaguk kormányzásába.

De ugylátszik most már reá ébredtek a hatalmasok is, hogy valamit tenni kell e pusztulásra ítélt generáció érdekében. A természetes anyagi megsegítéssel már kezdenek foglalkozni.

Most én, aki együttélek ezekkel a fiatalokkal, egy tőlük megszokott szerény kérést tolmácsolok az ő és magam nevében: *„Hozzák fel Pestre Hevesi Ferenc dr.-t, nem holnap, hanem még ma!”*

Én tudom, hogy tehertételt jelent Hevesi Ferencnek az, hogy Hevesi Simon fia, akkor amikor egy pozíciót kell vele betölteni. Mint amilyen kétszeresen és sokszorosan nehezebb *Vázsonyi Jánosnak* bármily téren szerepet vállalni, — mert az apja fia.

De ha szabad ezzel a kifejezéssel élnem: *Hevesi Ferenc* származása nélkül is egy oly átülő egyéniség és tehetség, aki személyében *reprezentálja a mai fiatal hithű zsidó magyarságot*.

Azt a fiatalságot, amely *nem hajlandó megtűrni vezetőségében azokat, akik kiszolgálói és alibi támaszai annak a rendszernek, amely a nyaktilót a — numerus clausus formájában — meghozta részükre*; amely fiatalság állandó aktivitásban lát egyedüli kiutat a megalázottságból. Ez a fiatalság olyan *lelki vezért* akar, aki reprezentálni tudja őt a magyar társadalmi és politikai élet minden megnyilatkozásában.

Tisztelet és becsület mindenkinek, aki eddig működött e tereken. De érezzék meg az idő szavát. A mi vágyainkat csak az tudja interpretálni, aki azonosan élte le velünk e fergegetes éveket.

Hevesi Ferencnek Pestre kell jönni, mert erre predesztinálja őt fiatalsága, tehetsége, megjelenése s egész egyénisége.

Nem tudom milyen formaságok gördíthetnek akadályt az Ő feljövetele elé. Törjük át ebbe is a formát és szülessen meg a lényeg: *Hevesi Ferencen keresztül a zsidó hitélet megifjodása és megizmosodása.*

WEILER ERNŐ felszólalása 3000 pengőjébe került a hitközségnek.

A pesti hitközség elnöki állása világértelenben is fogalom. Tizenhat millió lélek felfigyel arra, hogy kit választottak meg elnöknek és érdeklődik az illető személyi viszonyai iránt. Széles a nagy világon érdeklődnek, hol született, milyen volt a neveltetése, mennyi a tanultsága, milyen a mentalitása. Emeli ezen állás nagy jelentőségét, a nagynevű elődök, *Wahrman Mór, Kohner Zsigmond, Kornfeld Zsigmond* hire-fénye. A választás után a felekezeti sajtó száznyelven foglalkozik a nevezetes eseménnyel és kíváncsian fogadják az új elnök székfoglaló beszédét.

Ezeket előre bocsátom annak igazolására, hogy távol áll tőlem az elnöki állás lekicsinylése, tekintélyének csökkentése és az elnöki székfoglaló olyképpen beállítása, mintha annak komoly jelentősége nem volna.

Viszont bizonyos, hogy *Weiler Ernő* indítványának semmi értelme nem volt, és csak azt eredményezte, hogy 3000 pengő kiadást okozott. Dr. *Weiler Ernő* az elnök megnyitója után szólásra emelkedett és indítványozta, hogy az elnöki beszédet nyomassák ki. Az indítványt egyhangulag elfogadták. Nem is tehettek egyebet néhány perccel azután, hogy az elnököt egyhangulag és lelkesedéssel pajzsra emelték. Ha ott a közgyűlésen *Weiler Ernő* indítványát leszavazzák, ez sértés lett volna az új elnök személye iránt. Csak *Weiler Ernő* tette volna okosabban, ha egyéni akcióját előbb megbeszéli a hitközség pénzügyi vezetőivel és nem csinál oly „misebérachot“, mely a hitközségnek 3000 pengőjébe kerül.

A választási közgyűlésen a képviselő-testület tagjai majd-

K i t ű n ő m i n ő s é g l

Hutter szarvas
szappan kóser

כשר

Kapható minden fűszer és festékkereskedésben. Gyártja a budapesti orth. hitközség rabbinátusának felügyelete mellett.

Hutter József Szappangyár-Olajipar

Részvénytársaság

Budapest, VII, Erzsébet-körut 6. szám
Telefon József 461-92, 93, 94, 408-92.

ארטה' כשר

„CERES“

ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

HUTTER JÓZSEF

szappangyár Olajipar Rt.

Budapest, VII., ker.
Erzsébet-körut 6 sz.

Tel.: J. 461-92, 93, 94, J. 408-92

nem teljes számmal jelen voltak és halották a beszédet. A napi sajtó foglalkozott a beszéddel, annak fontosabb részeit idézte, hasonlóképp a felekezeti sajtó a világ minden tájékán, míg annak pesti orgánumai szószerint leközölték a beszéd szövegét. Nem volt tehát semmi szüksége, semmi értelme annak, hogy a beszédet gyönyörű kiállításban füzetként ki nyomassák. Ha Weiler Ernő ur szükségét érzi, hogy az elnöknek kedveskedjék, ha kívánatosnak tartja, hogy neve mellé bumperlit irjanak, ám tegye azt, de más módon és főleg a saját költségén, a hitközség pénzén ne legyen senkisé gvallér. A hitközséget beugrasztani egy 3000 pengős kiadásba, véték és bűn, melyre nincs mentség. Az Omike ügyvezetőjének tudnia kell, hogy a kulturális előirányzat, milyen szegényesen van dotálva. Avagy talán nem tudja Weiler Ernő, hogy míg pl Berlinben hat fiókkönyvtár áll a közönség rendelkezésére a hitközségnél kényelmes megfelelő helyen, addig nálunk az egyetlen könyvtár toronyszobában van elhelyezve és nyaktörő lépcső vezet a fűtellen helyiségbe.

A *Weiler Ernő* okozta 3000 pengős fölösleges kiadásnak száz helye lett volna, tessék máskor azt szem előtt tartani.

„Hen bedij, hen bedaj.”

— Levél a szerkesztőhöz. —

Mélyen tisztelt Szerkesztő ur.

A Szombat legutóbbi számában felveti a kérdést: Hogy mit jelent ez a négy szó „*Hen bedij, Hen bedaj*”. Bátorságot veszek magamnak a kérdésre a következőkben válaszolni:

A négy szónak tulajdonképpen így kellene hangzania: Hen bedin, Hen beda. Jelentésük: Akár ebben, akár abban. Ellentétük: Ló bedó, ló bedén, — sem ebben, sem abban. Az álta-

lános zsidó nyelvhasználat szerint az fejezik ki, hogy valaki úgy a speciális zsidó, mint az általános tudományban járatos, vagy ennek az ellenkezője áll fenn, azaz egyikhez sem konyít, Dr. Kohut Sándor *Áruch Completum* című lexikonjában az anyagot bőven tárgyalja. Az ott elmondottakból csupán a következőket akarom kiemelni: Mózes első könyve XXXI. 52-höz a

KUFFLER ÉTTEREM, 1902. ÓTA FENNÁLL.
ELISMERT *koser* כשר *házikoszt.*
Menürendszer: délben, este. Vilmos cs. ut 39. (Hajós-u. sarok.)

Országos Rabbiképz - Zsidó Egyetem Könyvtára

Targum (arameus) fordítása ekként hangzik: hadén-hadó — ez-amaz. A talmudban Sábbát 52 b. „dó vedó chódó hu...dó vedó áchat hi.” Az Áruchban 94. lapon jelzi az arameus nyelvből: dén, denó, denán — a németben: dieser, diese, dieses.

Mivel nem óhajtok terjengős lenni, elegendőnek tartom, ha a majdnem négy hasábos áruchi két cikkre utalok.

Szivesen állottam mélyen tisztelt Szerkesztő ur szolgálatára, hive

Dr. GOLDBERGER IZIDOR
tatai rabbi.

Tata tudós főrabbinának levelére csak az a megjegyzésem, hogy én is tudtam, hogy transponálás van a mondatban. Csak azt nem tudom megérteni most sem, hogy Dr. Halász Lajos min. tanácsos honnan vette ezt a mondatot, mert egészen bizonyos, hogy Dr. Kohut Sándornak az „ARUCH COMPLETUM” című hatalmas munkájáról csak jelen sorokból vesz először tudomást, lévén ő makói születésű, akit gyermekkorban kereszteltek őseinek református hite szerint.

A hevesi eset.

Dr. Flesch Ármin mohácsi főrabbi a legutóbbi „Szombat”-ban vitába száll *Grosz Károly*val és azt állítja, hogy a hitközségeknek módjukban van egyes rabbik kilengésével szemben a községkerületnél, a rabbiegyesületnél segítséget kérni és orvosoltatni a testületen esett sérelmét. Én ugy tapasztalom, hogy *Flesch* főrabbinak nincsen igaza. A rabbival kötött szerződés, egész életre szóló házasság, melyet felbontani nem lehet, még akkor sem, ha hiányzik minden előfeltétel a békés erkölcsi együttműködésre. A községkerülethez hiába mennek panasza és a Rabbiegyesület még csak meg sem kíséri a beavatkozást.

A hevesi eset élesen rávilágít annak szükségességére,

RADION

egymaga mos!

Budapest, VII., Erzsébet körút 6.

Gyártja

HUTTER JÓZSEF

**Szappangyár - Olajipar
részvénytársaság**

TELEFON: J. 461—94*

hogy az Országos Iroda foglalkozzék az efajta kinövéssekkel.

Hevesen évek óta a rabbi és a hitközség között a leg-lehetősebb viszonyok uralkodnak. Ha a rabbi felmegy a szószékre, a hivek rögtön kimennek a templomból. A rabbi ugyanis a szószéken foglalkozik ellenfeleivel, viszont évek óta nem érintkezik sem a község, sem az előjáróság tagjaival. És minden halálesetnél előkerül egy codicillus, mely olyképpen rendelkezik, hogy a temetésnél a rabbi semmiféle funkciót nem végezhet. A rabbi ur viselt dolgairól könyvet lehetne írni, de itt csak azt emlitem meg, hogy a rabbi ur a hivek bosszantására lányát a zsidó elemi iskola helyett az *Orsolya Szűzek* elemi iskolájába járattja. Sőt a rabbi ur a hivek vallási érzékenységének bosszantására még azt is megteszi, hogy Perényi László esperes-plébános karácsonyi pásztorjátékának előadásánál a notabilitások közt a pódiumon szerepel.

A „Hevesi Lapok“ e hó 12-iki számában az esetről a következőképpen emlékezik meg:

„MŰKEDVELŐK SZINPADA. A pályi műkedvelők január hó 5. napján nagy sikerrel adták elő Perényi László plébános „*Bethlehemesek*“ című pásztorjátékát. Az előkelőség soraiban ott láttuk dr. Friedmann József hevesi főrabbit is.“

Józan észsel meg sem lehet érteni a főrabbi úr eljárását és a hitközség mégis tehetetlen. Kíváncsi vagyok Flesch főrabbi véleményére, mi a teendő hasonló esetekben.

Az újrégi szövetség

megtalálta a régi alapot, a válaszfalak leomlanak, az ellentétek elsimulnak és a különféle árnyalatu zsidók egyetértenek abban, hogy a tóranulás és tanítás minden zsidóra nézve egyaránt fontos, elsőrendű öncél. A tóra mentette át a zsidóságot évezredek viszontagságok közt és kizárólag a tórából

merithetünk erőt a további küzdelemhez, bizalmat a jobb jövőre.

Még a háboru előtt indult meg a zsidók nagy népvándorlása, melyhez hasonló nem jegyzett fel a világtörténelem. Az utolsó három évtizedben 5.000.000 zsidó vándorolt országról-országra, az egyik világ-részből a másikba. Az Egyesült-

Társaságbeli uriasszony legdiszkrétebben közvetít **házasságot, Doktorné**
Rákóczi-ut hatvannégy, II. 20. Főlépcsőház. J. 373-93.

Államokban négy évtized előtt 50.000 zsidó élt, ma 5.000.000 amerikai állampolgár tartozik felekezetünkhöz. Az a körülmény, hogy többszörös háborús színhely volt éppen az a terület, ahol zsidó vallásuak nagy tömegekben élnek, Lengyelország feltámadása, Oroszországban a szovjet vallásüldözése, mindmegannyi momentum, mely a zsidó nép lelkét tettekre serkentette.

Ekkor alakult meg a „Keren Hatora“ a „Beth Jakob“. A közös veszély megszüntette az ellentétet a chassideusok és a misznagdeusok közt, egyesítette őket, mert arról volt szó, hogy megváltozott viszonyokban új gyökeret kell eresztetni és további évezredeknek kell lefektetni az alapokat... A „Keren Hatora“, érdemes igazgatója a bécsi világkongresszuson kiemelte, hogy 150 év után most először vesznek

részt békés együttérzésben az ádáz ellenfelek: a chassideusok és misznagdeusok a tóra megmentésének szent munkájában. A kitűnő Dr. Deutschländer megfélekedzik arról, hogy a „Keren Hatora“ zászlaja alá a harmadik frakció, u. n. neológ zsidóság is maradék nélkül tömörül, mert minden öntudatos zsidó érzi, hogy a tóra a mi megváltónk. Ha azt akarjuk, hogy a zsidó vallás a megváltozott életviszonyok közt el ne pusztuljon, akkor kivétel nélkül a „Keren Hatora“ mögé kell sorakoznunk. — És a mozgalom már eddigi eredményei után itélve hatalmas prespektívát nyújt a jövőre nézve.

Deutschländer Leó jelentése a Keren Hatora és a Beth Jakob működéséről most érkezett meg füzet formájában. Ennek pedagógiai nagy jelentőségére legközelebbi számunkban még visszatérünk,

A fájdalomtól mélyen lesújtva tudatjuk, hogy imádott édesanyánk, illetve anyósunk, a leggyengédebb nagyanya és dédanyja

Özv. dr. Stein Lipótné, szül. Eisler Anna

a pozsonyi izr. nőegylet diszelnöknője f. é. február 3-án este 87. életévében hosszú szenvedés után elhunyt.

Családunk örangyalát és büszkeségét veszítettük el a Megboldogultban, aki nemes önzetlenséggel az övéinek és szenvedő embertársai istápolásának szentelte életét.

Drága halottunkat szerdán f. hó 5-én délután 2 órakor kísérik a gyászházból (Kecske-utca 29.) utolsó útjára.
Pozsony, 1930. február 4.

Stein Sándor
Stein Miksa

Stein Lajos
dr. Stein Emil
dr. Stein Jenő, gyermekei.

özv. dr. Reichenberg Sándorné
szül. Stein Gizella

özv. dr. Stein Kálmánné
szül. Duschinsky Helén

Stein Sándorné
szül. Popper Irén

Stein Miksáné
szül. Eisler Szidónia

dr. Stein Jenőné
szül. Nagel Lujza

menyei.

Koszoruk mellőzését kérjük.

Olvasom, . . . ; — nem olvasom . . . .

OLVASOM

Dr. Fürst Aladár figyelemreméltó sorait, hogy a divatos felolvasások helyett zsidó vitáestéket rendezzenek a külföldi „Szabad Lyceum“-ok mintájára. Dr. Fürst komoly vitát szeretne látni, majd így folytatja: „Nem azt az émelyítő ömlengést értem rajta, mely a szerzőt égis dicséri“. Más szóval ez annyit jelent, hogy a kitűnő Dr. Fürst szintén unja már a most divatozó „dicsériádákat“.

OLVASOM

hogy Dr. Rosenak sebészfőorvos, akárcsak a Szombat, kikelt a mostani divat ellen, mely idéz a sziderliből és a godéből. Egy érdekes és helyesen alkalmazott citátum csak füszerzi a beszédet, de ez ellen nem lehet kifogást emelni, ha van az idézetnek szine, fénye, zamatja. Tudáson felül az külön isteni adomány, brilliánsan alkalmazni egy megfelelő mondást. Például, Viktoria angol királynő uralkodásának ötven éves jubileuma alkalmával a világsajtó megállapította, hogy ötvenéves nőuralom ezuttal először fordul elő a világtörténelemben. Az akkori londoni Chef-rabbi a következő idézettel kezdte meg az ünnepi be-

szédet: „Rábojsz bunajsz uszu chajil.“ (Sok nő alkotott kiválót, de Te mindannyi közül kiemelkedsz!) Ez helyénvaló idézet volt, melynél jobbat nem lehetett volna kihalászni az egész világirodalomból. Ellenben a sziderli-ből és a godéből való példabódzás úgy hat a kulturfülre, mint mikor akadémikusok között az elemi iskola tankönyveiből idéznek.

NEM OLVASOM

hogy a hitközség pacal, orr, láb-üzemet rendezett be a vágóhidon, mely hivatva lett volna a költségvetésben mutafkozó nagy deficitet nagyrészen kiegyenlíteni. A „pacal-üzem“ már az első napokban csődöt mondott és rövid 2 heti kinlódás után — külön gyászjelentés nélkül — csendesen jobblétre szenderült.

OLVASOM

a „Miss Omike“ választásának épületes történetét. Az elnöklő Budai-Goldberger Leótól nem kérdezek semmit, de a többi uraktól, élükön Weiler Ernőtől mégis megkérdem, hogy fér össze a zsidó kulturális egyesület célja, hivatása és munkaköre egy ilyen ujszerű divat, egy „Miss“ választásával.

Nem hivatkozom az elmélyítő kodexére, a *Sulchan Aruchra*, csak a Bibliát idézem: „*Hamis a báj, hivságos a szépség, csak az istenfélő asszony dicsérendő*”. Nem akarok erkölcsbiráskodni, de az Omike saját tekin- télyét ássa alá, ha ilyen fur- csaságot engedélyez, avagy kezdeményez. Bármilyen jól is hangzik a „*Miss Omike*” ma- gyar fordítása, azaz: *Miss Or- szágos Magyar Izraelita Kultur- egyesület!*

OLVASOM

hogy az italmérők ipartársulata *Balla László* elnöklésével diszközgyűlésen *Dr. Grauer* Vilmost diszelnökké választotta meg. *Dr. Grauer* Vilmos nagy népsze- rűségére jellemző, hogy most történt először, hogy az italmérők egy likörgyá- rost választottak meg diszelnőknek, ho- lott köztudomásu, hogy a két érdekkép- viselet között éles ellentét áll fenn.

NEM OLVASOM

A VII. ker. Izr. Nőegylet bált rendezett a Kereskedelmi Csar- nokban. A termék zsufolásig megteltek és többek között a hitközség kiváló vezetői majd- nem teljes számban jelen vol- tak. Szünet közben az étter- mekben vigan fogyasztották a tréfli vacsorát és itt felsoroljuk azok névsorát, akik a vacsorán nem vettek részt: *Dr. Schwarz* Benjámín, *Eppler* Sándor és *Deutsch* Ferenc. Az előcsarnok- ban kóser hideg büffét állított- tak fel, ahol az elfogyasztott

szendvicsek száma kémeink jelentése szerint összesen 10 darab volt.

OLVASOM

a zsidó Fiuárvaház báli meghívóját. A diszelnökök tömeges sorában néhány név tűnik fel, kiknek viselői felekeze- tünknek hátat fordítottak. A névsor ösz- szeállítására nagyobb gondot fordíthat- tak volna.

NEM OLVASOM

A napokban a sip-uccai szék- ház kapujában találkoztam a gödöllői főfiszteletes urral. El- mondta, mi járásban van. Köz- ügyről van szó. A szomszédos sashalmi körzetben háromszáz lélek templom nélkül szüköl-

ködik. Garantált kölcsön alakjában akart támogatást kérni és nagy elkeseredéssel beszélt, hogy három órán át hiába várakoztatták. Beküldte a névjegyet az egyik tekintélyhez, másfél óra után egy másik ajtón kopogtatott és újabb másfél óra után dolgvégezetlenül felháborodva lávozott.

Kivánsága szerint megírom az esetet. Abban igaza van a főtisztelendő urnak, hogy egy szomszédos község főrabbi-jával így nem szabad eljárni. Viszont az igazság kedvéért meg kell jegyeznem, hogy ennek semmiféle személyi éle nem volt, csak a Sip uccában oly nagy a centralizáció, hogy sohasem jut idő és alkalom az ügyekkel és a személyekkel *megfelelően* foglalkozni. Ez azonban nem menti az eljárást.

OLVASOM

az orthodox sajtó háborgását, miért kérték fel *Dési Gézát* szónokolni és miért ünnepelték az *Egyenlőség* szerkesztőjét, saját külön sajtójuk mellőzésével. Hát furcsának, valóban furcsa, hogy az orthodoxiában nem akadt megfelelő ember s a neologok diszszónokát kérték kölcsön. Bizonyos, hogy *Dési Géza* briiliánsan oldotta meg a feladatot, de azért nem kevésbé szégyenteljes az eset az orthodoxiára nézve; főként *Hartstein Lajosban* látják a kártyakeverőt és őt támadják féktelen módon, amit élesen jellemez egyik orthodox

vezérember következő nyilatkozata:

„Trianon elszakította tőlünk Munkácsot, de ha Munkáccsal együtt *Hartstein Lajost* is elvesztettük volna, úgy Trianonnak némi haszna mégis lett volna“.

OLVASOM

hogy Dr. *Fischer* Benjámint a Rombach uccai szószékről olyan hangu támadást intézett azon terv ellen, hogy Dr. *Weisz* Miksát meghívják a Rombachba, mely még legsajátosabb híveit is megdöbbenettette. Dr. *Weisz* Miksa személyén keresztül az összes neolog rabbiakat meglámadta. Dr. *Fischer* Benjámint rabbival már eleget foglalkoztam és nagyon nem szívesen irányítom a reflektort az ő személyére, működésére, veszekedős természetére. — Egyelőre kíváncsian várom a fejleményeket. Meddig türik ezt szó nélkül a kollegák, a rabbiság és a szertartásügyi előjáróság, *Hajdu* Marcellel az élén?

OLVASOM

Dr. I. *Wilensky* szimpatikus működését és vezető körökben kifejtett hathatós propagandáját Dr. *Vas József* és gróf *Klebelsberg Kunó* miniszterek által történt barátságos fogadtatása tudatosan igazolja, hogy a „*Pro Palestina*“ mozgalmat felsőbb helyen sem értik félre és nem minősítik hazafiatlan mozgalomnak, mely nem volna

összeegyeztethető a zsidó felekezeti magvarok maradék nélküli és lelkes honszeretével. Nem is lehetne komoly kifogást felhozni az ellen, hogy néhány tizezer üldözött zsidó új hazában keres menedéket, munkaalkalmat és megélhetést. Aki az ellenkezőjét hirdeti, az nem érti a helyzetet, vagy szándékosan félremagyarázza.

NEM OLVASOM

Dr. *Groszmann* Zsigmond rabbi billikommal a kézben megállapítja, hogy nálunk minden felekezeti lap megbukott, amíg el nem indult az egyedüli felekezeti lap, amely 50 éven át él és virul, mellette más organum nem is létezik, nem is létezhetik. *Groszmann* rabbi az egész felekezeti saj-

tót fumigálja, sőt a „Mult és Jövő“-t sem veszi észre. Borospohárral a kézben megfedkezik arról, hogy a 20 éves jubileum-érett „Mult és Jövő“ szintén él és virul, sőt komolyabb értelemben véve terjeszti a zsidó kulturát, oly módon és nagy eredménnyel, hogy a külföld emiatt irigykedve tekint a magyar zsidóságra.

Dr. *Groszmann* rabbi urnak annyiban igaza van, hogy az általa fumigált felekezeti sajtó nem állott hivatása magaslatán, nem élt a kritika jogával, elnéző némasággal türte, miként üli ki magának a rabbi ur jelenlegi magas állását. Mert a felekezeti sajtó hallgatása nélkül *Groszmann* Zsigmond rabbi ur valahol Kuku-tyinban hittanár, sohsem lesz belőle Dohány uccai rabbi . . .

A SZOMBAT HIREI

Egy matrona halálára.

A pozsonyi zsidóság Mária Terézia uralkodásának idején építette a várhegyaljai nagy templomot. A hitközség lelkészei az elmúlt két évszázadban a híres Schreiber családból kerültek ki. A rabbisági hivatalás itt apáról-fiúra szállt. Tekintettel arra, hogy az udvar, az országgyűlés és a régi táblabirói Nagymagyarország majdnem összes dignitárusai „Posonium“-ban székeltek, a hitközség is, a rabbija is megkülönböztetett helyet foglalt el az országban.

A kiegyezés utáni Magyarország idején a pozsonyi hitközség tekintélyben és nagyságban csak növekedett. Ennek a tekintélygyarapodásnak egyik legkiválóbb tényezője, egykori elnöke a 23 évvel ezelőtt elhunyt Dr. Stein Lipót orvos volt. Orvos és hihetetlen munkaerő, aki öreg korában is betegeknek szakadallan látogatása mellett ráért arra is, hogy a

hitközség nagy apparátusát vezesse és még azonkívül is Pozsony közéletében maradandó munkát ejtsen ki. Évről-évre jelent meg Dr. Stein Lipót a novemberi Szt. Márton napján a bécsi burgban és évről-évre részesült abban a kifüntetésben, hogy a vele egyidős uralkodó őt fogadta . . . .

Ezek a kedves remiszcenciák jutnak eszünkbe, amikor arról a szomorú hírről értesülünk, hogy az azóta „Bratislavá”-vá átvedlett Posoniumban 87 éves korában meghalt Dr. Stein Lipót özvegye, aki évtizedeken keresztül volt a pozsonyi izr. nőegylet elnöknője. A hír nem ért készületlenül, hisz hosszabb idő óta betegeskedett már az ősz matrona, akit szívének utolsó dobbanásáig nagy karrierekre nevelt és nagy karriereket elért fiainak a szeretete övezett. De a végzet, amely kifürkészhetetlen működésével visszavonhataatlanul elszólította a Nagyasszonyt, rendkívüli kegyességgel jelent meg betegágyának közvetlen közelében. A Nagyasszony szive, melynek ütemei már matematikailag egyszerű számokkal voltak kifejezhetők, még képes volt egy örömhirt felvenni és ezzel a tudattal a tulvilágra átköltözni. Fiát: *Dr. Stein Emil*t épp akkor nevezték ki Magyarország leghatalmasabb intézetének, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak vezérigazgatójává, amikor a Nagyasszony szive utolsókat dobbant.

A kifürkészhetetlen Végzet ítélkezett. Megkövetelle azt, ami az Övé és megjutalmazta az arra érdemest . . .

Nádas Lipót

A Kőbányai izr. hitközség Boschán Arturt immár negyed-izben választotta meg egyhangulag elnökké. A mandátum átadásakor dr. Roth Sándor választási elnök üdvözölt meleg szavakkal. Elnök válaszában hangoztatta a szeretetet és egyetértést, mely az építő munkához szükséges. A jelen-volt hitk. tagok meleg óvációban részesítették Boschán Artur elnököt, akit dr. Kálmán Ödön főrabbi üdvözölt, hangoztatva, hogy az elnöknek ismételt megválasztása bizony-sága azon szeretetnek s megbecsülésnek, mellyel a hitközség tagjai személyét övezi.

Egy tizennyolc hónapos, szép kisleány, szegény zsidó szülők gyermeke örökbe adatik jómódu budapesti zsidó családhoz. Cim: Krausz Józsefné, Budapest, Diós-utca 2.

Haláleset. A napokban hunyt el Nyiregyházán a köztiszteletnek örvendő *Lichtmann Dezső*-Mint gazdálkodóősök ivadéka, foglalkozását rajongásig szerető gazda volt, kinek állattenyésztete országos nevet szerzett. Emellett jó zsidó volt és a hitközségi életben vezető szerepet játszott. *Lichtmann Miklós* bérlő édes atyját, *Rosenthal Gyula* és *Weisz Ferenc* apósukat gyászolják az elhunytban.

A „SZOMBAT” közigazdasága

A Hév-et átveszi a főváros.

Pénz nélkül veszi át a főváros a 75-80 millió pengő belértéket reprezentáló Helyiérdekű Vasutakat

Az ajánlat szerint a Banque Commerciale, Luxemburg, mint a Hév. részvények többségi tulajdonosa 75—100%-ig átadja a fővárosnak a Hév. részvénytöbbségét, amely ezzel szemben 30 éven át fizetendő és parin átvett székesfővárosi költvényeire ad 24 millió pengő tőkeértékben, emissziós, plasztifikációs és egyéb költségek viselése nélkül. Ez pedig a Hév. vonalhálózatát, technikai berendezését és a közelmúltban eszközölt — mint azt előző számunkban is regisztráltuk — kb. 10 millió pengős nagyarányú beruházását tekintve, 75—80 millió pengős vasúti objektumnak a főváros tulajdonába jutását eredményezi; ezek szerint tehát a főváros

olcsón, teher és további beruházás nélkül, a szolgáltatással majdnem (alig 10—15 százalékos különbség) egyenértékű ellenszolgáltatással

veheti át a Hév. minden objektumát és növekedő hozadékát — és felelhet meg ezáltal Budapest polgárai egyetemes közlekedési és gazdasági érdekeinek.

Erhardt Dezsőt, a biztosítási piac egyik igen tehetséges fiatal jelenségét a Duna biztosító igazgatósága megérdemelt kitüntetésben részesítette és érdemeire való tekintettel a társaság igazgató helyettesévé kinevezte.

Lovag Sternád István, az örökös vezérigazgató, ugylát-szik mindig talál a maga kis koncepciója, de annál nagyobb szereplési vágyai számára, képességeit erősen túlhaladó ügykörű intézeteket és vállalatokat, amelyek érthetetlenül sohasem akarnak Sternád ke-

zei és irányítása alatt felvirágozódni. A Magyar Élet- és Járadékbiztosító mindenesetre elhamarkodottan szivta fel Sternád István személyét, aki nek eddigi gyakorlati működése is éles kontrasztja a biztosítási szakmának és aki nek képességeit az Élet- és Járadékbiztosító igazgatóságának okvetlenül nélkülöznie kellett volna.

Vikár Gézát, a Soproni Szőnyeg és Textilgyár rt. vezérigazgatóját a kormányzó megérdemelt kitüntetésben részesítette és a díszes kormány-

főtanácsosi méltóságra emelte. A kitüntetés Vikár nagyszámu tisztelői és barátai előkelő körében éppoly határtalan örömet szerzett, mint kvalitásait és imponáló tudását mindenkor elismerő gazdasági és ipari világban.

Szföv. Községi Takarékpénztár. Ugynevezett kezelője a sajtóügyeknek, de ezt a feladatát is kellemetlen érzéketlenséggel végzi, az intézet Voigt Rudolf nevű aligazgatója. Erőltetett barátságossága és simasága egyetlen hivat sem szerzett személyének a sajtó köréből, amelyben talán ő a legnépszerűtlenebb sajtóintéző.

Szerepe mindinkább feleslegessé kezd válni, mert a lapszerkesztők Reményi-Schneller Lajost, az intézet népszerű vezérigazgatóját keresik fel ügyeikkel, akinek minden esetben sikerült lekötelező közvetlenségével és kitűnő érzé-

kével az aligazgatója ejtette és a sajtón esett csorbát visszaköszörülnie.

A Magánalkalmazottak Bizt. Intézeténél ki kell emelnünk az intézet elnökét, Zsembery István dr.-t, a főváros egyik igen népszerű egyéniségét, aki működésével igazolta, hogy az intézet minden tagja egyformán igen kedves a saját és az intézet számára. A tagokkal is állandó szoros kontaktust fenntartó Zsembery elnök legendás híré már a 100.000 tag előtt, akik szinte természetesen veszik, hogy az elnökkel minden kisbajukat közöljék és Zsembery mindezt uri közvevlenséggel és jószándéku lelkülettel végzi és éppen ezért a tagok feljogosítva érzik magukat, ha nagyrítván rendellenességet vélnek ügyeikben, hogy egyenesen az elnökhöz forduljanak, aki vélt sérelmeiket azonnal és páratlan loyaltással orvosolja. De ugyanilyen bizalommal fordulnak a helyettese, Zalán István dr. igazgató elé is, aki az elnökhöz hasonlóan egész tisztviselői és orvosi karával olyan szociális és közvetlen megértéssel kezeli a tagok ügyeit és kívánságait, amilyent igen szeretnők tapasztalni a többi társadalombiztosítási szervezeteknél is.

Nyílt levéltöredékek címen egy nagyon érdekes és fontos gazdasági problémát képező, biztosítási eszme propagálásának szolgálatába állította a „Gazdasági Szemle” c. jól

Neiger J.

**legelső
ritualis étterme**

Elsőrangú házikosztot házhoz szállítunk 2P-ért. Palesztinai kóser borok állandóan raktáron.

**Budapest,
Teréz - körut 4.**

szerkesztett lapját Szilágyi Béla. A fenti címen a Pénzügyi Központ, a Tébe-hez és a Szöv. Tanácsához intézett a lap nyílt leveleket, amelyekben a *hütlén kezelések* okozta veszélyekre hívja fel a felsorolt intézmények figyelmét.

Az egész gazdasági világ égető problémája ma a *hütlén kezelés elleni védekezés*, amelyre nézve szerintünk is, az egyetlen lehetőség a hütlén kezelés elleni biztosítások megkövetése, ill. az *óvadékkötvény általi garancia vállalás*.

Hír szerint a gazdasági intézmények is tudatában vannak már e nagyjelentőségű védekezési lehetőség szükségességének, amelynek a gazdasági életbe való bevezetését illetően, ezidő szerint komoly és mélyreható tárgyalások és

előkészületek folynak, annyira, hogy a hütlén kezelés okozta károk, a jelek szerint épp oly egyszerűen elháríthatók lesznek, mint ma már az egész világon, de különösen Amerikában.

A Központi Tejcsarnok szilypolitikája. Szánalmas állapotban van a főváros kávéipara Gerleiékkel szemben, akiktől az őket guzsbakötő szerződés miatt tej és tejtermék szükségleteiket kénytelenek beszerezni. Teljesen logikátlan és türhetetlen, hogy a kávéipar abban a vállalatban kapja a legnagyobb, sőt fojtogató konkurensét, amely vállalat termékeinek árusítása képezi egész létének bázisát.

A Központi Tejcsarnok fiókjai számba sem vehető néhány

כשר

Venus ételzsir

Synders győri orth. főrabbi ur
heckserével ellátva

és

Venus étolaj

kiváló minőségben, minden
fűszer-, csemege és élelmiszer-
üzletben kapható. :: Gyártja:

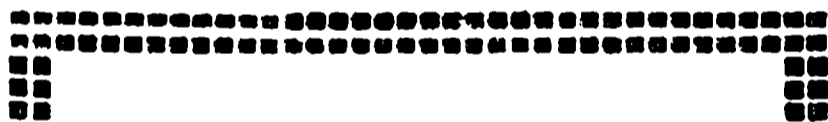
OLAJMŰVEK R.-T.

KOHN ADOLF ÉS TSA

GYŐR—BUDAPEST.

V., ZOLTÁN-U. 16.

Telefon: Aut. 208-22 és 257-58.

Engel Julia utoda

Andor Józsefné

keztyük gyári lerakata.

BUDAPEST VII., ERZSÉBET-KÖRUT 5. SZ.

Saját gyártmányu keztyük, óz és

szarvasbőr-különlegességek, fűzők, gyógy-
haskötők mérték után, melltartók, hatis-
nyák. Vidéki rendeléseket postán szállit.

TISZTÍTÁST ÉS JAVÍTÁST ELVÁLLAL.

fillérrel adják olcsóbban a kávé, tejet és tojást, amelyek ezzel szemben a kávéházakban izletesebbek, tisztábbak és gusztusosabbak. Az ebédeket és vacsorákat (egy félte-nyérnyi darabka hus, vízben főtt burgonya és egy kis pohárka tejberizs) ma már mindinkább csökkenő mennyiségben fogyasztja a szegényebb osztály, amely bár szintén szervezeten, mégis rájött, hogy a Központi Tejcsarnok vezetősége addig mindenestre ár-emelő politikát fog fiókjaiban folytatni, amíg azt hiszi, hogy az olcsó (130 P-ös) ebédért keresi fel tömegben a szegényebb sorsu közönség.

A Magyar Francia Biztosító új vezetősége. A Magyar-Francia Biztosítónál új vezetőség intézi már az ügyeket, amely új vezetőség a gyakorlati biztosítási élet jeleseitől került ki. Így *dr. Kende Géza* ügyvezetői megbízatását és *Balabán György*-nek ugyancsak az ügyvezetésben való fokozottabb részvételét kell örven-detes tényként regisztrálni. Az intézet új vezetősége szimpa-tikus jelensége annak a folyam-atnak, amely az erőteljes fiatal generációnak nyit utat az érvényesülés felé.

Szerkesztésért és kiadásért

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE felel
Budapest, VI. Izabella utca 66.

Neufeld Zoltán (Pannonia) nyomda
Budapest, VII., Rombach ucca 8. sz.

Alapítási év
1895.

Jubileumi év
1930.

Jubileumi árak! U t o l s ó h é t !

80 cm. széles prima *kelengye pa-
mutvászon*, vagy *mosott siffon*, vagy
ágynemű kanavász, vagy *angin*,
vagy *kitűnő ingzefir*, vagy *női szí-
nes fehérnemű anyag*, vagy *mintás
kékfestő*, vagy *mintás ruhaflanell*.
Ezen cikkek szabott ára méterenként

89 fillér.

Meglepő olcsó árajánlat:

3 mtr. 140 cm. széles kitűnő
minőségű férföltöny szövet
hozzávalóval együtt,
sötétkék, fekete és **29.50**
divatszineken P.

Továbbá: 2 méter hosszú fehérített
varrás nélküli kész lepedő drbja P.
3.96, kész paplanlepedő drbja P.
6.90, tenniszflanell 79 fill, zsebkendő
28 fill, rojtos piké törülköző 98 fill,
pohártörő 69 fill, bársonyflanell P.
1.46, 80 cm. széles sima krém füg-
gönykelme mtrje 48 fill, gyöngyörű
schottis szövet, vagy selyemfényű
cloth P. 1.66, virágos vattapaplan P.
13.40, duplagalléros színes férfing,
vagy flanelltakaró drbja P. 3.96,
sima, vagy mintás mosóselyem P.
1.86, siffon 69 fillér, férfizokni 89
fill., női harisnya 49 fillér.

KAPHATÓ: **Csak az udvarban.**

Cim:

**Olcsó Maradék vásár
és Textilraktár**

32. Király utca 32.

Postai rendeléseket 35 év óta
lelkiismeretesen teljesítünk.